

**MEDIA KONTENTLAR TAYYORLASHDA SUN'IY
INTELLEKTLARNING O'RNI**

Raximov Sh.I. - *O'zbekiston jurnalistika va ommaviy kommunikatsiyalar universiteti o'qituvchisi (shohruxraximov092@gmail.com)*

Annotatsiya: *Maqolada sun'iy intellekt texnologiyalarining media kontentlar yaratishdagi o'rni, qo'llanilish yo'nalishlari, afzalliklari va xavf-xatarlar tahlil qilinadi. Matn, audio, tasvir, video va tavsiyaviy tizimlarda SI'ning amaliy imkoniyatlari, samarali foydalanish usullari hamda axloqiy va huquqiy jihatlar yoritilgan.*

Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari taraqqiyoti media sohasini tubdan o'zgartirib yubordi. Ayniqsa, so'nggi yillarda sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari media kontentlarni yaratish, tahrirlash va tarqatishda keng qo'llanilmoqda. Bugungi kunda sun'iy intellekt algoritmlari yordamida video, audio, matn va tasvirli kontentlar samarali ishlab chiqilmoqda. Bu jarayon jurnalistika, reklama, kino industriyasi, o'quv kontentlari va boshqa ko'plab media sohalarida sezilarli o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda.

Mazkur maqolada sun'iy intellektning media kontentlar tayyorlashdagi o'rni, amaliy qo'llanilish sohalari, samarali foydalanish usullari hamda mavjud muammolar va ehtiyot choralar muhokama qilinadi.

Sun'iy intellekt — bu kompyuter tizimlariga inson aqliga xos bo'lgan funksiyalarni, ya'ni tushunish, o'rganish, qaror qabul qilish, matn va tasvirni tahlil qilish kabi imkoniyatlarni beruvchi texnologiyalar to'plamidir. Media esa ma'lumotlarni turli formatlarda ishlab chiqish, uzatish va iste'molchilarga yetkazish jarayonidir.

1. Sun'iy intellekt media sohasida quyidagi yo'nalishlarda faol qo'llaniladi:
2. Matnli kontentlar yaratish (avtomatik maqolalar, ssenariylar)
3. Audio va ovozli kontentlar (ovoz sintezi, dublaj, musiqiy tavsiyalar)

4. Tasvir va grafiklar (AI-art, infografika, dizayn asboblari)
5. Video montaj va generatsiya (deepfake, video tahriri, CGI)
6. Rekomendatsiya tizimlari (YouTube, Netflix algoritmlari)
7. Sun'iy intellekt asosida matnli kontentlar yaratish

SI asosida matnli kontentlar yaratish bugungi kunda jurnalistika va marketing sohalarida ayniqsa keng tarqalgan. Masalan, GPT modellar yordamida yangiliklar maqolalari, e'lonlar, blog postlar, ssenariy va reklama matnlari avtomatik yaratilmoqda. Bloomberg, Reuters, The Washington Post kabi nufuzli media kompaniyalar sun'iy intellektdan real vaqtda yangiliklarni generatsiya qilishda foydalanmoqda.

Bunday tizimlar inson jurnalistlari uchun qo'shimcha vosita sifatida xizmat qiladi. Ular odatda statistik va faktlarga asoslangan kontentni tez, aniq va ishonchli tarzda ishlab chiqadi. Bu esa media xodimlariga vaqt tejalishini va ijodiy ishga ko'proq e'tibor qaratishni ta'minlaydi.

Sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida tabiiy, emotsional va turli tillarda ovoz sintezi amalga oshirilmoqda. Bu texnologiyalar nafaqat audio kitoblar, podkastlar, balki filmlar, o'quv kurslari, video bloglar va reklama sohalarida ham keng qo'llaniladi.

Masalan, Google Text-to-Speech, Amazon Polly, Microsoft Azure TTS kabi tizimlar inson nutqiga juda yaqin ovozlarni yaratishi mumkin. Bundan tashqari, sun'iy intellekt asosida ishlovchi ovoz klonlash texnologiyalari mashhur shaxslarning ovozini nusxalab, turli kontekstda qo'llash imkonini beradi (bu esa ba'zi hollarda axloqiy va huquqiy muammolarni yuzaga keltiradi).

AI-art generatorlar (masalan, DALL·E, Midjourney, Adobe Firefly) yordamida professional darajadagi tasvirlar, bannerlar, logotiplar va infografikalarni bir necha daqiqa ichida yaratish mumkin. Bu dizaynerlar uchun muhim qulayliklar yaratib, kreativ jarayonni tezlashtiradi.

Shuningdek, AI yordamida mavjud tasvirlar tahrir qilinadi, sifatli rekonstruksiya yoki uslubiy transformatsiyalar amalga oshiriladi. Adobe Photoshop'da joriy etilgan "Generative Fill" funksiyasi bunga yaqqol misol bo'la oladi.

SI asosida ishlovchi video montaj tizimlari realistik CGI (Computer Generated Imagery), animatsiyalar, deepfake texnologiyasi orqali sun'iy yaratilgan videolarni ishlab chiqarishni osonlashtiradi. Deepfake texnologiyalari yordamida mavjud shaxslarning yuzi va ovozidan foydalangan holda yangi videolar yaratish mumkin.

Bu texnologiyalar ijobiy maqsadlarda — kino sanoatida vizual effektlar, tarixiy sahnalarni jonlantirish, til o'rganishda interaktiv materiallar yaratishda qo'llaniladi. Biroq, noto'g'ri qo'llanilsa, u yolg'on axborot tarqatish, shaxsiy hayotni buzish, ishonchsizlik muhitini yuzaga keltirishi mumkin.

Sun'iy intellekt asosida ishlovchi tavsiyaviy tizimlar (recommendation systems) foydalanuvchilarning xatti-harakatlari, qiziqishlari asosida individual kontentlarni taklif qiladi. Netflix, YouTube, Spotify kabi platformalar aynan shunday algoritmlar orqali foydalanuvchilarni jalb qiladi.

Ushbu tizimlar auditoriyani tahlil qilish, ularning qiziqish doirasini aniqlash va shunga mos kontentni yetkazish orqali foydalanuvchi tajribasini yaxshilaydi. Bu esa media kompaniyalar uchun reklama strategiyasini optimallashtirish, auditoriyani ushlab qolish va daromadni oshirish imkonini beradi.

Media kontent ishlab chiqarishda SI'ni samarali qo'llash quyidagi yondashuvlarga asoslanadi:

Kreativ va insoniy nazorat uyg'unligi — SI ijodkorlikni qo'llab-quvvatlovchi vosita sifatida qaralishi lozim. Yaratilgan kontent ustidan insoniy nazorat saqlanishi kerak.

Etik me'yorlarga rioya qilish — Deepfake, ovoz klonlash va sun'iy kontentlar axloqiy jihatdan baholanib, ularning noto'g'ri ishlatilishiga qarshi choralar ko'rilishi lozim.

Foydalanuvchi markazli yondashuv — Tavsiyalar va personalizatsiya foydalanuvchining roziligi va manfaatlariga mos ravishda qurilishi kerak.

Huquqiy asoslar — Sun'iy intellekt yordamida yaratilgan kontentlar mualliflik huquqlari, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va boshqa qonunlarga mos kelishi kerak.

Texnik ko'nikmalarni oshirish — Media sohasi mutaxassislari SI texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha malakaga ega bo'lishlari kerak. Bu ularning raqobatbardoshligini oshiradi.

Sun'iy intellekt media kontent ishlab chiqarishda inqilobiy o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. U samaradorlik, tezlik va personalizatsiya jihatidan katta imkoniyatlar ochadi. Matn, audio, video, grafik dizayn va tavsiyaviy tizimlarda SI'ning qo'llanilishi media sohasini yanada samarali va innovatsion qilishga xizmat qilmoqda.

Biroq, bu texnologiyalarning noto'g'ri yoki nazoratsiz ishlatilishi salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun SI'ni media kontent yaratishda qo'llashda axloqiy, huquqiy va texnik mezonlarga qat'iy rioya qilish muhimdir. Inson ijodkorligi bilan SI imkoniyatlarini uyg'unlashtirish — bu kelajak media industriyasining muvaffaqiyatli yo'lidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. McStay, A. (2018). Emotional AI: The Rise of Empathic Media. SAGE Publications.
2. Hao, K. (2019). What is AI-generated content and how is it used? MIT Technology Review. <https://www.technologyreview.com>
3. The Washington Post. (2020). Heliograf: Our artificial intelligence reporter. <https://www.washingtonpost.com>
4. Adobe. (2023). Generative AI tools in Creative Cloud. <https://www.adobe.com>
5. Google AI Blog. (2022). Advances in Speech Synthesis. <https://ai.googleblog.com>
6. Chesney, R., & Citron, D. (2019). Deepfakes and the New Disinformation War. Foreign Affairs.
7. Netflix Technology Blog. (2020). Personalization and Machine Learning at Netflix. <https://netflixtechblog.com> UNESCO. (2021). Artificial Intelligence and the Future of Journalism. <https://unesdoc.unesco.org>